

Hortus Closus Taxandriamuseum

Kanunnik Jozef Evermodus Jansen was niet alleen een verzamelaar van het Kempens erfgoed, hij droeg ook bij tot de uitbreiding ervan.

De 'Hortus Closus' of besloten hofje is het resultaat van een initiatief van de kanunnik. Uiteindelijk zou er meer dan 5 jaar aan het kastje gewerkt worden, dat tussen 1937 en 1944 werd verwezenlijkt.

Het ontwerp van de kanunnik was een ode aan de 'onbevleete ontvangenis', een christelijk dogma sinds de pauselijke bul 'Ineffabilis Deus' van Pius IX in 1854.

De kast werd vervaardigd door de zusters Clarissen met de medewerking van verschillende ambachtsslui en amateurs. Zo ontwierp Jules Taeymans de eiken kast en voerde meubelmaker Louis Borghs dit ontwerp uit.

Notaris Van den Hove d'Ertsenryck schonk eiken planken en K. Stokbroeckx spande de doeken die beschilderd werden door Mej. Adeline Boone.

Aan de buitenzijde van de kast zijn verschillende heiligen afgebeeld, we vinden er Sint-Pieter, Sint-Willibrordus, Sint-Norbertus en de heilige Clara terug.

Ook de binnenzijde van de panelen is beschilderd. Adeline Boone beeldde er de legende van de Theobalduskapel uit. De legende gaat terug naar de slag van Turnhout in 1789, waarbij Onze-Lieve-Vrouw de dappere Turnhoutenaars een handje hielp in de strijd tegen de Oostenrijkers. Wanneer tijdens de slag van Turnhout verschillende gelovigen gaan bidden in de Theobalduskapel op een goede afloop van de vijandelijkheden, merken zij dat het beeld van Onze-Lieve-Vrouw is verdwenen. Zij had de kapel verlaten om zich aan de zijde van de Patriotten te scharen en ving gretig de kanonskogels van de Oostenrijkers op. Wanneer Onze-Lieve-Vrouw terugkeerde naar de kapel, getuigden drie slijtplekken van haar deelname aan de gevechten.

Naast de legende schilderde Adeline Boone aan de binnenzijde nog de wapenschilden van paus Pius XII, Turnhout, België en kardinaal van Roey. Kanunnik Jansen had overigens een grote appreciatie voor Adeline Boone zoals blijkt uit een overgebleven kaart uit 1944 waarin de 'onontbeerlijkheid' van de kunstenares onderstreept wordt.

Ook binnen in de devotiekast zijn er duidelijke verwijzingen naar Turnhout en de Kempen. Zo vinden we tussen de wassen beeldjes, borduurwerkjes, relieken en bidprentjes een houten kruis dat met zilver belegd is. Dit kruis behoorde toe aan een Minderbroeder die in de Grimstedestraat door Franse ruiters werd vermoord. Een stuk dat overigens reeds lang in het bezit van de familie Jansen was.

Het devotiekastje is een mooi, lokaal tijdsdocument, dat ons ook veel leert over Turnhouts belangrijkste geschiedkundige, kanunnik Jansen, en het belang van het katholicisme in zijn verzameling.

Tekst: Frederik De Preester
Foto: Rob Koop

Turnhoutse Route voor Archief en Musea

Inventaris :

Taxandriamuseum
Begijnenstraat 28, B-2300 Turnhout

Bibliografie :

Waar is de tijd, Zwolle, 1996, p. 304
Taxandria, 1944-1946, p. 44-45: aanwinsten
Harry de Kok en Eugène Van Autenboer, Turnhout. *Groei van een stad*, Turnhout, 1983, p. 327 (afb.)

Het object van de maand is een initiatief van TRAM 41. De objectfiche van dit of van een ander object kan steeds geraadpleegd worden op onze website (www.tram41.be, doorklikken naar Object van de Maand). Op deze website vindt u ook meer informatie over TRAM 41 en zijn verschillende componenten.

Contact: TRAM 41 - Stadhuis , Grote Markt 1, B - 2300 Turnhout
Tel: + 32 14 44 33 98 • tram41@turnhout.be • www.tram41.be

v.u.: Francis Stijnen, Tielendijk 53, 2300 Turnhout, +32 14 44 33 11

Turnhoutse
Route Archief & Musea

Met steun van de
Vlaamse overheid

